

Forvaltningsrevisjon av ØRAS IKS

Formål

Formålet har vært å undersøke om reglene for selvkost er fulgt, blant annet knyttet til budsjettering og fastsetting av gebyr, samt hvordan kostnadsutviklingen i selskapet har vært de siste årene.

Problemstillinger

1. Dekkes alle kostnader ved lovpålagt håndtering av husholdningsavfall i den enkelte eierkommune av avfallsgebyret?
2. Hvordan sikrer ØRAS at det ikke forekommer kryss-subsidiering mellom gebyrbelagte tjenester (husholdningsavfall) og selskapets øvrige drift (næringsavfall)?
3. Hvordan har kostnadsutviklingen i selskapet vært målt opp mot eiernes forventning om en kostnadsvekst tilsvarende kommunal deflator?
4. Hvordan er kostnadsnivået i ØRAS målt opp renovasjonsbenchmarking i regi av Avfall Norge?

Hovedfunn

1. **Avfallsgebyrene i ØRAS-kommunene er lavere enn i resten av regionen og landet for øvrig.**
2. **Kostnadsutviklingen i ØRAS ligger vesentlig over pris- og lønnsvekst i kommunal sektor (kommunal deflator).**
3. **Eierkommunene baserer sine forkalkyler på selskapets budsjett. Da selskapets faktiske kostnader har vært langt høyere enn opprinnelig budsjett har dette ført til for lave avfallsgebyrer de siste årene.**
4. **ØRAS har gode resultatet fra benchmarking gjennomført for avfallsbransjen, men ligger noe under gjennomsnittet på driftseffektivitet.**

Selvkost – krav om samsvar mellom kostnad og gebyr

Reglene for selvkost stiller krav til at brukerne skal betale det innsamling og behandling av avfall fra husholdningene koster og gir ikke anledning til å finansiere noen av kostnadene over kommunebudsjettet.

Avfallsgebyrene i ØRAS-kommunene er lavere enn i resten av regionen og landet for øvrig. Avfallsgebyrene bestemmes på bakgrunn av eierkommunenes forkalkyler, som i ØRAS-kommunene hovedsakelig beregnes med utgangspunkt i ØRAS' budsjett, nærmere bestemt tilskuddet fra kommunene som ØRAS budsjetterer med. Da selskapets faktiske kostnader over tid har vært langt høyere enn opprinnelig budsjett har dette medført for lave avfallsgebyrer til innbyggerne og selvkostfond i kommunene som de siste fem årene gått fra pluss til forholdsvis store minus.

For å dekke inn negative fond er det på kort sikt behov for en økning av gebyrene til innbyggerne. Økt driftseffektivitet i ØRAS, blant annet gjennom en mer kostnadseffektiv drift og innsamling, kan imidlertid bidra til å redusere gebyrene over tid.

Innbyggerne i kommunene kan også å påvirke gebyrene selv, gjennom å sortere godt og å redusere egen avfallsmengde.